

**MAEMO A A AMOGELESEGANG A DITIRELO TSA
BATSWASETLHABELO BA BOSENYI**

MALEBANA LE TIRAGATSO YA
LEKWALO LA DITSHWANELO
TIRELO YA
BATSWASETLHABELO
BA BOSENYI MO AFORIKA BORWA

SETSWANA

the doj & cd

Department:
Justice and Constitutional Development
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

MAIKEMISETSO A MAEMO A A AMOGELESEGANG v

MATSENO v

KAROLO YA I:

DITSHWANELO TSA GAGO JAAKA MOTSWASETLHABELO WA BOSENYI 1

KAROLO YA II:

DITHULAGANYO LE MAIKARABELO A MAPHATA A A NANG LE SEABE A MAFAPHA A A MALEBA MO THULAGANYONG YA BOSIAMISI JWA BOSENYI 3

Go tla diragalang – 3

- Fa go diragetse bosenyi 3
- Fa kgetsi e newa motšhotšhisi 3
- Fa o bidiwa go nna paki kwa tshekong 4
- Fa o tshwanetse go nna paki kwa kgotlatshekelo 5
- Morago ga go golegwa 7
- Fa go diragadiwa katlholo 9
- Fa o tlhoka thuso 9

KAROLO YA III:

MAEMO A A AMOGELESEGANG MO DITIRELONG TSA BATSWASETLHABELO BA BOSENYI 11

1. Tshwanelo ya go tsholwa ka tsela e e sa gobeleteng le tlotlo ya seriti le sephiri 11
2. Tshwanelo ya go tlamela ka tshedimosetso 15
3. Tshwanelo ya go amogela tshedimosetso 18

4. Tshwanelo ya tshireletso	22
5. Tshwanelo ya thuso	25
6. Tshwanelo ya go tlhaphisiwa diatla/tuelo	29
7. Tshwanelo ya pusetso	31

KAROLO YA IV:

DITSELA TSA GO NGONGOREGA	33
----------------------------------	----

TSHEDIMOSETSO E NNGWE	38
------------------------------	----

LENAANE LA DIATERESE TSA BOTLHOKWA	39
---	----

DINTLHA TSE BOTLHOKWA	44
------------------------------	----

MAIKEMISETSA A MAEMO A A AMOGELESEGANG

Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang a Ditirelo tsa Batswasetlhabelo ba Bosenyi ("Maemo a a Amogelesegang") ke lekwalo la tshedimosetso le le kwaletsweng go tlhalosa go ya pele ka ditshwanelo tsa gago tse di fitlhelwang mo Lekwalong la Ditshwanelo la Batswasetlhabelo ba Bosenyi mo Aforika Borwa, (Lekwalo la Ditshwanelo) mme le dira gore ditshwanelo tseno di fetoge go nna nnete. Maikaelelo a Lekwalo la Ditshwanelo la Batswasetlhabelo le Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang ke go go tlamela ka tshedimosetso malebana le maitlamo a puso ka go tokafatsa tlamelo ya ditirelo tsa batswasetlhabelo ba bosenyi. Maikaelelo a Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang ke go tlhalosa maemo a a amogelesegang malebana le ditirelo tse batswasetlhabelo ba bosenyi ba tlamelwang ka tsona. Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang ga le thadise fela ditshwanelo tsa ntlha le dintlhatheo, le tlamela gape ka tshedimosetso ka botlalo go go thusa go diragatsa ditshwanelo tsa gago le go kgontsha batlamedi ba ditirelo go tshegetsa ditshwanelo tsa gago jaaka di tlhalositswe mo Lekwalong la Ditshwanelo, ka go tlhoma maemo a a amogelesegang a o ka a solofelang mo batlameding ba ditirelo. Gape Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang le tla go thusa go rwea maikarabelo go mongwe le mongwe yo o nang le seabe mo thulaganyong ya bosiamisi go netefatsa gore o amogela thuso le ditirelo tse di maleba.

MATSENO

Fa o bega bosenyi mme o tthagisa bopaki kwa kgotlatshekelo, o nna le seabe sa botlhokwa sa go etsa gore thulaganyo ya bosiamisi jwa bosenyi e tsibogele ditlhokego tsa baagi ka go netefatsa gore basenyi ba rwala maikarabelo a ditiro tsa bona. Mme jaanong thulaganyo ya bosiamisi jwa bosenyi e tshwanetse go go thusa ka bonako le ka tlotlo, mme ba tlotle seriti le sephiri sa gago mme gape ba fitlhelele ditlhokego tsa gago. Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang ke maiteko a go netefatsa gore seno se a diragala, ka go go tlamela ka tshedimosetso e e tlhokegang go go kgontsha go diragatsa ditshwanelo tsa gago.

Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang le kgaogantswe ka dikarolo di le nne. Karolo ya 1 e tlamela ka tshedimosetso ya lemorago malebana le ditshwanelo tsa gago mme e tlhalosa gore ke mang yo o ka fitlhelelang ditshwanelo. Karolo ya 2 e tlhalosa ka boripana, dithulaganyo tsa thulaganyo ya bosiamisi jwa bosenyi le gore o tla diragalelwa ke eng fa o ka itemogela bosenyi mme wa bega seno kwa sepodising. Karolo ya 3 e na le maemo a a amogelesegang a ditirelo tse o ka di solofelang go tswa mo maphateng a a farologaneng a a nang le seabe mo thulaganyong ya bosiamisi jwa bosenyi, go lebeletswe tshwanelo nngwe le nngwe e e tlhalosiwang mo Lekwalong la Ditshwanelo tsa Batswasetlhabelo. Eno ke karolo ya botlhokwa go gaisa mo Lekwalong la Maemo a a Amogelesegang ka ntlha ya fa maikaelelo a yona e le go dira gore ditshwanelo tse di mo lenaaneng la Lekwalo la Ditshwanelo di fetoge go nna nnete mo go wena. Ke gona mo karolong eno mo o tla bonang gore dintlhatheo tsa Bosiamisi jwa Paakanyo (Restorative Justice) di akareditswe mo letlhomesong la molao le le tlhalosiwang mo Lekwalong la Ditshwanelo tsa Batswasetlhabelo le Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang. Karolo ya 4 e tlhalosa dithulaganyo tsa go tlhagisa dingongorego. Le fa maphata otlhe a a nang le seabe mo thulaganyong ya bosiamisi jwa bosenyi a tla bo a ikaeletse go netefatsa gore ditlamorago tse di bosula tsa bosenyi ga di etege diwe ke se se diragalang morago ga moo, mme gape a tla bo a ikaeletse go se gobebele le go go bontsha tlotlo le go go tlamela ka tirelo e e siameng, ka dinako dingwe di o di itswela mo tseleng. O ka bona e kete ditirelo tse o di amogetseng ga di fitlhelele maemo a o neng o a solofetse. Karolo eno e tlhalosa gore o ka tsenya jang ngongorego mme gape e na le lenaane la diaterese le le nang le dinomoro tsa botlhokwa.

Maikaelelo a Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang ke go tlhofofatsa tlhokomelo ya tlamelo ya ditirelo ka ntlha ya fa le tlhagisa maemo a a amogelesegang a go ka lekanyediwang tlamelo ya ditirelo ka ona. Ditheo tse di maleba, ditheo tsa boemedi le mafapha, di tla tlhokomela tiragatso ya ditshwanelo le maemo a ditirelo a a thadisitsweng mo Lekwalong la Maemo a a Amogelesegang mme, jaaka karolo ya tlhokomelo ya tsona, ditheo tseno di ka batla maikutlo a gago. Go ka phasaladiwa dingwe tsa dipoelo tsa thulaganyo eno ya tlhokomelo le patlomaikutlo.

Fa o le motswasetlhabelo wa bosenyi, o ka solofela gore maphata a a nang le seabe mo thulaganyong ya bosiamisi jwa bosenyi a tla netefatsa gore ditshwanelo tsa gago, jaaka di thadisitswe mo Lekwalong la Ditshwanelo tsa Batswasetlhabelo, di a diragadiwa le gore go diragadiwa maemo a a amogelesegang jaaka a thadisitswe mo lekwalong leno.

Go tsweletsa maikemisetso a lekwalo leno, le go latela tlhaloso e e tthagisitsweng mo Kgoeletsong ya Dintlhatheo tsa Bosiamisi tsa Batswasetlhabelo ba Bosenyi le Tiriso e e Botlhaswa ya Dithata (Declaration of the Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power) ya Ditšhabakopano (GA/Res/40/30), e Aforika Borwa a e saenetseng, motswasetlhabelo wa bosenyi o tlhalosiwa jaaka motho yo o itemogetseng go utlwa botlhoko, go akarediwa kgobalo mo mmeleng gongwe mo thaloganyong; go kgarakgatshega mo moweng; tatlhegelo ya dipoelo tsa ikonomi; gongwe kgatako e e boitshegang ya ditshwanelo tsa gago, ka ditiro gongwe ditlogelo tse di tlolang molao wa rona wa bosenyi. Lereo la 'motswasetlhabelo' gape, fa go le maleba, le akaretsa balelapa gongwe baikaege ba motswasetlhabelo wa tlhamalalo. Motho a ka tsewa jaaka motswasetlhabelo go sa kgathalesege gore a molatofadiwa o supilwe, o tshwerwe, o sekisitswe gongwe go tshwarwa, mme gape go sa lebelelwe kamano magareng ga molatofadiwa le motswasetlhabelo.

Ditlamelo tse di mo Lekwalong la Maemo a a Amogelesegang di dirisiwa mo batswasetlhabelong botlhe ntle le kgobeletlo ya mofuta ope fela ka ntlha ya morafe, bong, boimana, seemo sa nyalo, tshimologo ya lotso gongwe loago, mmala, boithopelo jwa mofuta wa thobalano, bogolo, bogole, bodumedi, letswalo, tumelo, setso, puo gongwe tsalo, jaaka go thadisitswe mo Karolong ya 9 ya Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa (Molao wa 108 wa 1996).

Mo kgolaganong ya gago le thulaganyo ya bosiamisi jwa bosenyi, go tla diragadiwa dithata tse di latelang, jaaka di thadisitswe mo Lekwalong la

Ditshwanelo tsa Batswasetlhabelo le go latela Molaotheo le melao e e maleba:

- Tshwanelo ya go tsholwa ka tsela e e sa gobeleteng le tlotlo ya seriti le sephiri
- Tshwanelo ya go tlamela ka tshedimosetso
- Tshwanelo ya go amogela tshedimosetso
- Tshwanelo ya tshireletso
- Tshwanelo ya thuso
- Tshwanelo ya go tshapisiwa diatla (tuelo)
- Tshwanelo ya pusetso

- A swetsa gore go tlokega tshedimosetso e nngwe gore go tsewe tshwetso ka kitso mme ka jalo a laela motlhankedi wa patlisiso go batlisisa kgetsi gape.
- Ka ntlha ya mabaka a a farologaneng, go tshwana le dikgatlhegelo tsa setšhaba, a swetsa go gogela molato kwa morago.

Motšhotšhisi o tla ela tlhoko dikgatlhego tsa gago fa a tsaya epe fela ya ditshwetso tseno mme gape a ka swetsa go fetola molato, go ya fela ka dintlha tse di maleba tsa kgetsi.

- 5 O ka solofela thulaganyo e e bonako le bokgoni, e e tla netefatsang gore kgetsi e tlhagelela kwa kgotlatshekelo ka bonako jo bo kgonagalang.
- 6 O ka solofela gore motšhotšhisi o tla kopa motlhankedi wa patlisiso tshedimosetso yotlhe e e maleba mo dithulaganyong tsa beile mme a e tlhagise kwa kgotlatshekelo, go netefatsa gore tshwetso ya go rebolela gongwe go ganela molatofadiwa ka beile, e tsewa go lebeleetswe dikgatlhego le tshireletsego ya gago.
- 7 Pele ga go amogela boikuelo jwa go ipona molato, motšhotšhisi o tla lebelela dikgatlhego tsa gago le tsa balelapa la gago.

Fa o bidiwa go nna paki kwa tshekong:

- 8 Mapodisi a tla go itsise fa o tlhoka go tlhagelela kwa kgotlatshekelo jaaka paki. Bontsi jwa dikgetsi bo sekelwa kwa dikgotlatshekelong tsa bomagiseterata mme tsa ditlolomolao tse di tseeneletseng di ya kwa kgotlatshekelong ya kgaolo gongwe kgotlatshekelogolo.
- 9 Go isa kgetsi go ya go sekelwa kwa kgotlatshekelo go ka nna marara, bogolo segolo fa go amega batho ba le mmalwa. Ba ba samaganeng le

kgetsi ba tla leka bojotle jwa bona go netefatsa gore e ya kgotlatshekelo ka bonako jo bo ka kgonagalang.

- 10 Motlhankedi wa patlisiso, motšhotšhisimogolwane wa setšhaba gongwe moemedi wa Kantoro ya Mokaedi wa Botšhotšhisi jwa Setšhaba o tla netefatsa gore morago ga tthatlhobo e e lolameng ya ntlha, le fa ditlhokego dingwe di fitlheletswa, o bewa mo lenaneong la tshireletso ya dipaki fa go na le matshosetsi ape.

Fa o tshwanetse go nna paki kwa kgotlatshekelo:

- 11 Go naya bopaki mo kgotlatshekelo go ka baka kgatelelo ya maikutlo. Ba ba nang le seabe – mapodisi, motšhotšhisi le badiri ba kgotlatshekelo ba tla go tshegetsa, ba go baakanye mme ba go neye tshedimosetso e ntsi ka moo go ka kgonagalang ka gona malebana le gore go ka diragala eng.
- 12 O tla newa taelo ya go tlhagelela kwa kgotlatshekelo, e e tla go itseseng gore tshoko e tla nna leng, le kwa kae. Mo mabakeng mangwe taelo ya go tlhagelela kwa kgotlatshekelo e tla patwa ke pampitshana e e tihalosang se se tla diragalang kwa kgotlatshekelo. Fa o ya kwa kgotlatshekelo ya magiseterata mme o na le dipotso dipe malebana le ditlamelo tsa kgotlatshekelo, o tshwanetse go ikgolaganya le motlhankedi wa patlisiso yo o tshwereng kgetsi, gongwe, fa a le gona, mothusi wa batswasetlhabelo le motlhankedi wa paakanyo, yo o tla go kaelang, gongwe go go fetsetsa kwa mothong yo o maleba yo o tla go golaganyang le kgotlatshekelo.
- 13 Fa o goroga kwa kgotlatshekelo, o ka fitlhela go na le matshwao a a bonalang go go thusa go bona kwa o yang teng. Fa go sena matshwao a a bonalang mme o sa itse gore kgotlatshekelo e kae, o ka botsa kwa Tesekeeng ya Thuso/Tshedimosetso/Kgakololo, fa e le gona, go botsa gore

bopaki jwa gago bo tla reediwa kwa kgotlatshekelo efe gongwe go botsa ka ditlamelo tsa kwa kgotlatshekelo. Gape o ka ikgolaganya le badiri ba botšhotšhisi ba ba tla kgonang go araba dipotso dipe fela tse o ka n nang natso malebana le dithulaganyo. Motšhotšhisi yo o tshotseng kgetsi ya gago o tla kgona go go itsise gore o tla tlhoka go ema sebaka se se kana kang pele ga o tlhagisa bopaki.

14 Motšhotšhisi o tla leka ka bojotlhe jwa gagwe go netefatsa gore o bidiwa go tlhagisa bopaki ka bonako jo bo ka kgonagalang. Fa go tlhokega, motšhotšhisi yo o tshotseng kgetsi ya gago o tla buisana nao pele ga o ka bidiwa go tlhagisa bopaki. Le gale, ka dinako dingwe go nna le tiego. O tshwanetse go netefatsa gore o goroga kwa kgotlatshekelo ka nako. O tshwanetse go itsese motšhotšhisi fa e le gore o ya go goroga thari gongwe fa o sena go kgona go tla kgotlatshekelo ka letlha le le beilweng.

Kwa tshekong:

15 Fa o tshwanetse go ya go ntsha bopaki, mo mabakeng mangwe, o ka kopa tsala gongwe motshegetsi go go tseisa tsela go ya kgotlatshekelo. Fa o sena go tlhagisa bopaki, o tla bofelelwa gore o ka tsamaya. O ka nnela go reetsa go fitlha kwa bokhutlong fa o batla.

16 Molao o letlelela tse di latelang fa o tlhagisa bopaki:

- Mo mabakeng mangwe, o ka tlhagisa bopaki ka thulaganyo ya closed-circuit television (seno se kaya gore ga o nne mo kgotlatshekelo kwa molatofadiwa a leng gona, mme o kwa phaposing e nngwe).
- Gape fa o le kwa tlase ga dingwaga tse 18 mme motlhankedi yo o tshwereng marapo (go tewa magisterata gongwe moatlhodi) a bona gore go tlhagisa bopaki kwa tshekong go ka go bakela mathata a a sa tlhokegeng a kgatelelo

ya maikutlo gongwe matshwenyego, o ka thusiwa ke motsereganyi fa o tlhagisa bopaki ka thulaganyo ya closed-circuit television.

- Fa o tshwanetse go tlhagisa bopaki mo kgotlatshekelo, mo mabakeng mangwe, dithulaganyo tsotlhe di ka direlwa mo sephiring (go sena ope).

17 Go tlokega bosupi jwa maemo a a kwa godimo tota pele ga motho a ka bonwa molato. Botšhotšhisi bo tshwanetse go supa gore molatofadiwa o molato kwa ntle ga pelaelo epe. Seno se ka kaya gore motho yo o dumelang gore o molato, a ka fitlhelwa a se molato. Seno ga se go athole, fela se ikaegile ka maatla a kgetse ya botšhotšhisi yotlhe.

18 Motšhotšhisi o tla bitsa dipaki tsa mmuso go tshegetsa kgetsi kgatlhanong le molatofadiwa mo dikgetsing tse di maleba. Go tla dirwa gore go nne le moranodi fa go tlokega. Molatofadiwa o tla newa tshono ya go go botsolotsa, go tlhagisa bopaki le go bitsa dipaki. Fa kgotla e sena go utlwa bopaki jotlhe jwa botšhotšhisi le jwa basireletsi, maphata ka bobedi a tla letlelelwa go bua le kgotla pele ga go ka tlhagisiwa katlholo.

Morago ga go bonwa molato:

19 Fa molatofadiwa a bonwa molato, botšhotšhisi le basireletsi ba ka tlhagisa bopaki le go bua le kgotla malebana le katlholo e a tshwanetseng go e newa. Seno ke dikganetsano tse di bulelang katlholo e e bogale gongwe e e botlhošwana. Kgotlatshekelo e tshwanetse go itsisiwe fa kopo ya katlholo e e botlhošwana e na le tshedimosetso ya maaka. O ka kopa tshiamiso gongwe tuelo ya ditshenyegelo kwa legatong la katlholo. Fa kgotlatshekelo e rebola tuelo, seno ga se tsewe jaaka katlholo, mme ka jalo thebolo eo e ka dirwa mo godimo ga kotlhao epe fela ya mofuta o mongwe. Gape kgotlatshekelo e ka beela thoko katlholo mo mabakeng mangwe, go akarediwa le peelo ya gore molatofadiwa o tshwanetse a go duela.

Motšhotšhisi a ka tihagisa polelo e e tihalosang ka moo motswasetlhabelo a amegileng gongwe a tla amegang ka gona gongwe a tihagisa bopaki jo bongwe go tshegetsa katlholo e e maleba, fa bo le gona mme go le maleba.

- 20 Pele ga go ka tihagisiwa katlholo, motlhankedi yo o tshwereng marapo, motšhotšhisi gongwe basireletsi, a ka kopa gore motlhankedi wa teko gongwe moitseanape mongwe fela a rulaganye pegelo e e ka ga gago gongwe molatofadiwa. Pegelo e ka akaretsa tthatlhubo ya gore bosenyi bo go amile jang. Tshedimose tso e ka tsewa go tswa mo polelong e o e neileng kwa sepodising, gongwe motlhankedi wa teko a ka go botsolotsa dipotso ka sebele gongwe wa bidiwa go tla go paka kwa legatong la katlholo.
- 21 Fa o dumela gore katlholo e botlhofo thata, o ka buisanela seno le Motšhotšhisimogolwane gongwe motšhotšhisimogolo, yo o ka swetsang go e lemosa Mokaedi yo o maleba wa Botšhotšhisi jwa Setšhaba. Mokaedi wa Botšhotšhisi jwa Setšhaba a ka ikuela kगतलhanong le katlholo kwa kgotlatshekelo e e reetsang boikuelo. Boikuelo bo tshwanetse go dirwa mo pakeng e e rileng.
- 22 Molatofadiwa a ka ikuela kगतलhanong le katlholo e e rebotsweng ke kgotlatshekelo. Fa go tse tse tse boikuelo, o ka kopa gore motšhotšhisi wa kgetsi ya tshimologo, gongwe mmueledi wa mmuso yo o samaganeng le boikuelo, a go itsise ka ditiragalo tsa kgetsi, go naya sekai, letlha le le beetsweng thetso ya boikuelo, gore a molatofadiwa o reboletse beile, le dipelo tsa boikuelo.
- 23 Fa go na le matshwenyego malebana le pabalesego ya gago gongwe ya paki ya mmuso, mapodisi, motšhotšhisi gongwe moemedi wa Yuniti

ya Tshireletso ya Dipaki, a ka kgonagala go go gakolola malebana le se se tshwanetseng go dirwa malebana le tshireletso. Ba tla go thusa go fitlha ka moo go kgonagalang ka gona.

Fa go diragadiwa katlholo:

- 24 Lefapha la Ditirelo tsa Kgopololo le tla netefatsa gore dikatlholo tsa kgolego di diragadiwa go ya ka molao. Fa go ka lebelelwa go gololwa ga molatofadiwa, Lefapha la Ditirelo tsa Kgopololo le tla lebelela ka kelotlhoko tlhokomelo ya molatofadiwa yo o gololwang ka parola.
- 25 O ka kopa go tsenela ditheetso tsa Tlhokomelo ya Kgopololo le tsa Boto ya Parola ("Boto ya Parola"). Fa o eletsa go di tsenela, o tla itsisiwe ka letlha la theetso mme Boto e tla ela tlhoko matshwenyego a gago fa go lebelelwa ntlha ya go golola molatofadiwa ka parola.
- 26 Mo kgetsing nngwe le nngwe e molatofadiwa a gololwang ka parola mo go yona, Boto ya Parola e tla baya dipeelo tse di tsamaelanang le kgololo ya molatofadiwa, fa e bona seno se le mo dikgatlhegelong tsa gago.
- 27 Fa e kare morago ga go gololwa ka parola, molatofadiwa a itshola ka mokgwa o o supang fa a ka nna kotsi mo papalesegong ya setšhaba, gongwe a tloa nngwe ya dipeelo tse di tsamaelanang le kgololo ya gagwe, a ka golegwa gape go feleletsa sekwebo sa gagwe se se setseng kwa kgolegelong.

Fa o tlhoka thuso:

- 28 Mafapha a puso a le mmalwa a ka go thusa. Mapodisi a ka go thusa fa o le mo tlalelong mo lefelong leo; ka go go fetisetsa kwa thusong ya

bongaka gongwe ya tshegetso ya maikutlo; go tlhalosa dithulaganyo tsa sepodisi; go tlamela ka tshedimosetso malebana le ditshwanelo tsa gago; go go fetisetsa kwa mekgatlhong e e seng ya puso le mekgatlho ya baagi gongwe ditirelo tsa baagi tsa tshegetso ya batswasetlhabelo; go netefatsa pabalesego ya gago kwa lefelong la bosenyi; tlhokomelo ya bopaki le go go gakolola malebana le thibelo ya bosenyi.

- 29 Fa go sa ntse go na le matshosetsi morago ga katlholo, wena, motlhankedi wa patlisiso gongwe motšhotšhisi, o tshwanetse go ikgolaganya le kantoro ya Yuniti ya Tshireletso ya Dipaki ka gangwe fela.
- 30 Lefapha la Ditirelo tsa Loago le batlamedi ba bangwe fela ba ditirelo tsa loago, fa ba le gona, ba thusa ka ditirelo tsa tshegetso ya maikutlo le tse di dirisegang, tse di ka akaretsang mananeo a go baakanyetsa kgotlatshekelo.
- 31 Badiri ba tlhokomelo ya boitekanelo ba tla netefatsa gore go tlhokomelwa ditshwanelo tsa gago jaaka di fitlhelwa mo Lekwalong la Ditshwanelo tsa Balwetse.
- 32 Lefapha la Thuto le tla netefatsa gore go na le mananeo a tsereganyo a tshwana le tshegetso ya maikutlo (go khanselwa), phetiso le dithulaganyo tsa tshegetso tsa batswasetlhabelo ba ba mo thulaganyong ya thuto.

1 TSHWANELO YA GO TSHOLWA KA TSELA E E SA GOBELELENG LE TLOTLO YA SERITI LE SEPHIRI

1.1 O ka solofela gore maphata otlhe a a nang le seabe mo thulaganyong ya bosiamisi jwa bosenyi a tla go tshola ka tsela e e sa gobebeleng, ka tlotlo ya seriti le sephiri, le ka mokgwa o o bosisi.

Fa sepodisi se begetswe bosenyi, o ka solofela gore –

1.2 go tla batlisisiwa bosenyi;

1.3 fa o begile bosenyi ka go ikgolaganya le mapodisi, ba tla tsibogela pegelo ya gago ka bonako jo ba ka bo kgonang;

1.4 go tla tsewa dikgato go leka gore o seke wa sitisega;

1.5 motlhankedi wa sepodisi o tla tsaya polelo ya gago mme a tlatse diforomo tse di tlhokegang go kwadisa bosenyi;

1.6 o tla fetisediwa kwa thusong ya kalafi gongwe tshegetso ya maikutlo fa go tlhokega;

1.7 fa o le motswasetlhabelo wa tirisodikgoka ya thobalano, o tla botsolodiwa mo sephiring ke tokololo ya sepodisi;

1.8 o tla botsolodiwa ka puo e o e tihaloganyang, mme fa motho yo o buang nao a sa kgone go bua puo e o e tihaloganyang, o ka kopa moranodi; mme

1.9 o ka kopa go botsolodiwa ke tokololo ya sepodisi ya bong jo bo tshwanang le jwa gago, mme fa e le gona, kopo eo ya gago e tla diragadiwa.

Fa kgetsi e ya kgotlatshekelo, o ka solofela gore: Motlhankedi yo o tshwereng marapo-

- 1.10 o tla netefatsa gore dithulaganyo tsa tsheko di tsamaisiwa ka tsela e e sa gatakeng tshwanelo ya gago ya go tsholwa ka tsela e e sa gobeleteng le tlotlo ya seriti sa le sephiri.

motšhotšhisi -

- 1.11 o tla tsaya dikgato, bogolo segolo mo ditlolomolaong tsa thobalano le tirisodikgoka ya malapa, go netefatsa gore fa go kgonagala, kgetsi e tsholwe ke motšhotšhisi a le mongwe fela go ya kwa bokhutlong;
- 1.12 o tla go bitsa go tla go tlhagisa bopaki ka bonako jo bo ka kgonagalang; mme fa go ka nna le tiego, motšhotšhisi yo o tshotseng kgetsi ya gago o tla go itsise gore ke eng go na le tiego le gore o tla ema sebaka se se kae;
- 1.13 o tla go naya tšhono ya go ikgakolola, go buisa polelo ya gago, mme fa go tlhokega, o tla buisana nao; mme
- 1.14 mongwe wa badiri ba kgotlatshekelo o tla go itsise gore o na le tshiamelo ya go duelelwa ditshenyegelo tsa mosepelo leeto le tse dingwe tse di rileng tsa nako e o nnang kwa kgotlatshekelo o tlhagisa bopaki, mme gape o tla go naya tshedimosetso le go go thusa go dira tleimi ya ditshenyegelo tseno.

badiri ba kgotlatshekelo -

- 1.15 ba tla leka bojotle jwa bona go go sireletsa kgatlhanong le go ntshiwa setlhabelo gape gongwe go utlwiwa botlhoko ke se se diragalang mo kgotlatshekelo;

- 1.16 ba tla go rebolela badiri le baithaopi ba ba katisitsweng go tswa kwa Ditirelong tsa Tshegetso ya Batswasetlhabelo, fa ba le gona, go thusa wena le balelapa la gago, kwa kgotlatshekelo pele, mo tsamaong le morago ga tsheko;
- 1.17 fa o kopa mme go kgonagala, ba tla go letlelela go bona kgotlatshekelo pele ga tsheko e simologa gore o itlwaetse ditlamelo tsa yona, gore o tle o itse gore o ka solofela eng fa o tlhagisa bopaki;
- 1.18 ba tla letlelela gore motshegetsi (wa losika gongwe tsala) a tsamae nao kwa kgotlatshekelo; mme
- 1.19 fa o kopa mme go na le ditlamelo, ba tla go letlelela gore o lete kwa lefelong le le farologaneng le la molatofadiwa gongwe dipaki tsa gagwe.

Go tswa mo batlameding ba ditirelo tsa loago le baithaopi o ka solofela gore –

- 1.20 fa o botsolodiwa, o tla botsololelwa mo sephiring, puisano e tla tsewa e le sephiri, mme o tla botsolodiwa ka puo e o e tlhaloganyang;
- 1.21 ga o kitla o tlogelwa go lebagana le kgetsi o le nosi. Fa o ise o bebele sepodisi ka kgetsi, motlamedi wa tirelo ya loago o tla go thusa go bega kgetsi; mme
- 1.22 fa o le motswasetlhabelo wa molato wa thobalano, mapodisi a ka tlhoka diaparo tsa gago jaaka bopaki, mme mo mabakeng ano, o ka kopa motlamedi wa tirelo ya loago go go thusa go bona diaparo tse dingwe.

Go tswa mo badiring ba tlhokomelo ya boitekanelo o ka solofela gore -

- 1.23 go tla dirwa tlhatlhobo e e feletseng ya seemo sa gago sa mmele, maikutlo le thaloganyo;
- 1.24 o tla bonelwa mo tikologong e e siametseng bosephiri le seriti mme puisano e tla dirwa ka puo e o e thaloganyang;
- 1.25 o tla kopiwa go dumelela go dirwa tlhatlhobo ya bongaka gongwe go alafiwa, mme o tla itsisiwe gore o ka gana thuso ya kalafi gongwe tshegetso ya maikutlo, mme mo mabakeng ao o tla tlhalosediswa ka ditlamorago tsa seno;
- 1.26 mo kgetsing ya molato wa thobalano, fa o kopa mme go kgonagala, o tla tlhatlhabiwa gongwe go alafiwa ke ngaka ya bong jo bo tshwanang le jwa gago;
- 1.27 ba tla netefatsa gore tshedimosetso yotlhe ya kalafi e akarediwa mo direktong tsa kgetsi ya gago; mme
- 1.28 o tla alafiwa ka bonako jo bo kgonagalang go ntse go etswe tlhoko ditshwanelo tsa gago jaaka di fitlhelwa mo Lekwalong la Ditshwanelo tsa Balwetsi.

Go tswa mo batlhankeding ba Ditirelo tsa Kgopololo o ka solofela gore -

- 1.29 fa o kopile go nna teng kwa ditheetsong tsa parole, Modulasetilo wa

Tlhokomelo ya Kgopololo le Boto ya Parole, o tla re pele ga ditheetso, a go itsise ka puo e o e tlhaloganyang malebana le dithulaganyo tsa ditheetso le se se solofelwang mo go wena;

- 1.30 fa o tsenela ditheetso tsa Boto ya Parole mme o tshwanelwa ke go tshwaela, o ka kopa motho mongwe fela yo o mo itlhophelang go tsamaya nao kwa ditheetsong gore a go eme nokeng; mme
- 1.31 fa o tsenela ditheetso tsa Boto ya Parole, go tla lekwa ka bojotle gore o sirelediwe kgatlhanong le go ntshiwa setlhabelo gongwe go utlwiwa botlhoko gape kwa ditheetsong.

2. TSHWANELO YA GO TLHAGISA TSHEDIMOSETSO

Mo tsamaong ya patlisiso ya kgetsi o ka solofela gore -

- 2.1 a. motlhankedi wa sepodisi o tla tsaya polelo ya gago mme a go kope go buisa le go tlhomamisa diteng tsa yona ka go e saena;
- b. fa o sa kgone go buisa, o tshwanetse go itsise mapodisi, mme mo mabakeng ao, lepodisi le tla go buisetsa polelo mme go tla tlhokega gore o tlhomamisa diteng tsa yona ka go e saena gongwe go baya kgatiso ya kgonojwe mo go yona; mme
- c. fa go na le moranoledi mme o eletsa gore o buisediwe polelo ya gago ka puo e o e tlhaloganyang pele ga o ka e tlhomamisa ka go saena gongwe kgatiso ya kgonojwe, go tla rebolwa moranoledi go tswetsa lebaka leno.
- 2.2 fa o lemoga gore polelo ya gago ga e a felela gongwe e fosagetse, o tla letlelelwa go tlaletsa gongwe go baakanya polelo ya gago ya ntlha gongwe go nea fa polelo e nngwe;

- 2.3 o tla newa tshono ya go tlhalosa mo polelong ya gago, gore bosenyi bo go amile jang, mme fa go le maleba, go tla elwa tlhoko dikgatlhegelo tsa gago;
- 2.4 o tla itsisiwe gore o ka kopa khopi ya polelo ya gago;
- 2.5 mapodisi a tla go kopa dintlha ka ga tatlhegelo ya gago, tshenyegelo gongwe kgobalo mme seo se tla rekotiwa;
- 2.6 o tla tlhoka go itsise motlhankedi wa patlisiso ka aterese ya gago, dintlha tsa go ikgolaganya nao le kwa o leng teng go fitlhelela go wediwa ka patlisiso le tsheko; mme
- 2.7 o tla tlhoka go itsise motlhankedi wa patlisiso fa molatofadiwa a kgoreletsa gongwe a leka go kgoreletsa patlisiso ya kgetsi, fa a sa tle go ya tshekong, gongwe fa a go tshosetsa.

Fa kgetsi e ya kgotlatshekelo o ka solofela gore:

motšhotšhisi –

- 2.8 magareng ga tse dingwe, o tla ela tlhoko dikgatlhegelo tsa gago fa a akanya ka gore a sekise gongwe nnyaya;
- 2.9 o tla go kopa go senola tshedimosetso epe fela e e maleba mo tshwetsong e e ka ga go gololwa ga molatofadiwa ka beile, go naya sekai, gore molatofadiwa o tshwenya bopaki gongwe dipaki, gongwe gore molatofadiwa o a go tshosetsa gongwe o tshosetsa balelapa la gago, gongwe gore molatofadiwa a ka seke a tla tshekong; mme fa go le maleba, motšhotšhisi o tla go bitsa go tla go tlhagisa bopaki malebana le seno kwa ditheetsong tsa beile;

- 2.10 o tla go naya tshono ya go ikgakolola ka puisano gongwe ka go go letlelela go buisa polelo ya gago pele o tthagisa bopaki;
- 2.11 o tla batla maikutlo a gago pele ga kamogelo ya kopo e nnye mme a go kope go tihalosa ka moo bosenyi bo go amileng, gongwe balelapa la gago ka gona. Kwa patlomaikutlong eno, o tla tshwanelwa ke go senola dintlha tsa tatlhegelo epe gongwe kutlobothoko e o e itemogetseng ka ntlha ya bosenyi joo. Motšhotšhisi o tla ela tlhoko dintlha tseno pele ga a ka swetsa ka go amogela kopo ya molato o monnye. Go tla senolwa ka moo bosenyi bo amileng wena, gongwe balelapa la gago ka gona, kwa kgotlatshekelo gongwe o tla newa tshono ya go tthagisa bopaki kwa kgotlatshekelo, gongwe go ka tthagisiwa pegelo e e rulagantsweng ke moitseanape kwa kgotlatshekelo kwa legatong la katlholo; mme
- 2.12 kwa legatong la patlomaikutlo, o tla go kopa go senola dintlha dipe fela tsa tlaleletso tse di sa ntseng di sa akarediwa mo polelong ya gago. Fa go le maleba, motšhotšhisi o tla senolela basireletsi seno pele ga tshoko.

batlamedi ba tirelo ya loago –

- 2.13 fa go tlhokega, ba tla go botsolotsa mme fa go bona bopaki jwa bongaka go le maleba, ba tla dira dithulaganyo tsa tlhatlhobo ya bongaka; mme
- 2.14 ka moo go ka kgonagalang ka gona, ba tla dira gore go nne le tswelolepele ka go netefatsa gore motlamedi wa tirelo ya loago gongwe moithaopi yo o simolotseng nao fa o ne o bega bosenyi, a dire nao go fitlha kwa bokhutlong jwa kgetsi.

badiri ba boitekanelo –

- 2.15 fa kgotlatshekelo (motšhotšhisi gongwe magiseterata) a ba kopa jalo, ba tla tlamela kgotlatshekelo ka direkoto tsa gago tsa kalafi le tshedimosetso epe fela e e maleba mo kgetsing e o ba e reboletseng.

Bathhankedi ba Ditirelo tsa Kgopololo –

- 2.16 ba tla go letlelela go dira kopo e e kwadilweng go ya kwa Modulasetilong Tlhokomelo ya Kgopololo le Boto ya Parole go kopa go tsenela ditheetso tsa parole mme Modulasetilo o tla go itsise ka nako, letlha le lefelo le ditheetso di tla tshwarelwang kwa go lona; mme
- 2.17 fa o tsenela ditheetso tsa Tlhokomelo ya Kgopololo le Boto ya Parole, ba tla go letlelela go tshwaela, e ka nna ka molomo kwa ditheetsong, gongwe o ka tlhagisa tshwaelo e e kwadilweng.

3. TSHWANELO YA GO AMOGELA TSHEDIMOSETSO

Fa go begilwe molato, o ka solofela gore mapodisi a tla go itsise –

- 3.1 ka mofuta le maikemisetso a polelo ya gago;
- 3.2 ka leina le dinomoro tsa mogala tsa motlhankedi wa patlisiso yo o reboletsweng kgetsi gammogo le nomoro ya kgetsi ya sepodisi (CAS gongwe Crime Administrative System Number);
- 3.3 ka kgonagalo ya go tsenya tsheko ya poraefete ka ditshenyegelo tsa gago fa Mokaedi wa Botšhotšhisi jwa Setšhaba a gana go sekisa mo kgetsing; mme

- 3.4 fa o kopa, ka dintlha tse di amanang le tse di latelang:
- Go tshwarwa ga mmelaelwa
 - Gore a o tshwanetse go tsenela phareiti ya tshupo le letlha la phareiti
 - Nomoro ya kgetsi ya kgotlatshekelo
 - Matlha a ditheetso tsa beile
 - Dipoelo tsa ditheetso tsa beile (gore a mmelaelwa o tla gololwa ka beile)
 - Tswelolepele malebana le dipatlisiso le tsheko ya kgetsi ya gago
 - Tshwetso epe fela ya go gogela morago gongwe go fetola molato thata
 - Gore a o tla tshwanelwa ke go tsenela tsheko, le letlha gongwe matlha a ditsheko tseo
 - Letlha la tsheko le dipoelo tsa bofelo
 - Letlha la katlholo le dipoelo
 - Gore a molatofadiwa o ikuetse kगतलhanong le go golegwa gongwe katlholo le dipoelo tsa boikuelo
 - Gore go ka dirwa jang tleleimi ya dithoto tse di tshotsweng le gona leng
 - Gore ke ditirelo dife tse di gona go samagana le ditlhokego tsa gago le gore o ka dirisa jang ditirelo tseno

Fa kgetsi e ya kgotlatshekelo o ka solofela gore: badiri ba kgotlatshekelo -

- 3.5 fa go kgonagala mme o kopile, ba tla go kgontsha gore o bone kgotlatshekelo pele ga tshimologo ya tsheko, gore o tle o itse gore o ka solofela eng; mme
- 3.6 ba tla netefatsa gore go tlamelwa ka matshwao le dikaelo mo kgotlatshekelo mme ba tla go bontsha tsela e e yang kgotlatshekelo. Fa e le gona, Teseke ya Thuso/ Tshedimosetso/Kgakololo e tla go itsise gore bopaki jwa gago bo tla reediwa kwa kgotlatshekelong efe.

Motšhotšhisi yo o tshwereng kgetsi ya gago –

- 3.7 o tla itsise mothapi wa gago ka dithulaganyo dipe fela tsa di ka tlhokang gore o seke wa ya tirong;
- 3.8 o tla go itsise fa Mokaedi wa Botšhotšhisi jwa Setšhaba a sweditse gore a seke a sekisa mo kgetsing, le gore o ka itsenyetsa tsheko ya poraefete gammogo le thulaganyo e o tshwanetseng go e latela malebana le seno;
- 3.9 o tla kgona go samagana le dipotso tsa gago malebana le dithulaganyo tsa kgotlatshekelo, mme fa go na le tiego, o tla go bolelela gore fa a lebeletse o tla ema sebaka se se kae pele ga o tthagisa bopaki;
- 3.10 fa go tlokega, o tla go naya tshono ya patlomaikutlo e e lolameng pele ga ditshwetso ka kgetsi;
- 3.11 o tla go itsise ka dipoelo tsa dithulaganyo tsa beile, ka dipeelo dipe tsa beile tse di beilweng, le go tthalosa bokao jwa dipeelo tseo tsa beile;
- 3.12 o tla go sireletsa kgatthanong le dipotsolotso tse di bogale, tse di utlwisang bothoko le tse di swabisang
- 3.13 o tla go itsise ka dipoelo tsa kgetsi le gore a go na le boikuelo kgatthanong le go golegwa gongwe katlholo.

Batlamedi ba tshegetso ya motswasetlhabelo gongwe ba tirelo ya loago–

- 3.14 ba tla tthalosa ditshwanelo tsa gago le dithulaganyo tse di tla latelang;
- 3.15 fa o kopa, ba tla go thusa go latedisa kgetsi mo thulaganyong;

- 3.16 fa go kgonagala, ba tla tsamaya nao kwa kgotlatshekelo pele ga tsheko go go tlwaetsa kgotlatshekelo le tikologo ya yona; mme
- 3.17 ba tla go naya kemonokeng le tshegetso ya maikutlo gongwe ba go fetisetsa kwa ditirelong tsa porofesenale tsa tshegetso ya maikutlo le kemonokeng.

fa modiri wa tlhokomelo ya boitekanelo a na le seabe mo kgetsing, o ka solofela gore -

- 3.18 o tla go naya tshedimosetso malebana le tlhatlhobo gongwe dithulaganyo tsa kalafi tse di tshwanetseng go dirwa mo go wena;
- 3.19 fa o kopa, o tla go naya khopi ya direkoto tsa gago tsa kalafi; mme
- 3.20 o tla go itsise ka ditirelo tsa baagi tsa tshegetso tse di gona gammogo le dinomoro tsa megala ya thuso e e maleba.

Batlhankedi go tswa kwa ditirelong tsa thuto-

- 3.21 fa o kopa, ba tla go itsise ka ditirelo tse di maleba tsa batswasetlhabelo ba ba kwa sekolong tse di leng gona mo tikologong.

Fa molatofadiwa a atlholetswe go golegwa, Lefapha la Ditirelo tsa Kgopololo:

- 3.22 fa o kopa, le tla go itsise fa go ka nna le kgonagalo ya gore molatofadiwa a ka gololwa ka parola;
- 3.23 fa o kopa gongwe fa go tlhokega, le tla go itsise kwa ditheetsong tsa

Boto ya Parola ka ditirelo tse di gona tsa kemonokeng le tshegetso ya maikutlo;

- 3.24 le tla go itsise ka lekwalo ka diphetogo dipe fela tsa matlha a ditheetso gongwe go fetisediwa kwa letlheng le le latelang, gongwe dipoelo tsa ditheetso tsa Boto ya Parola le ka dipeelo tsotlhe tse di beilweng;
- 3.25 fa o kopile go nna gona kwa ditheetso tsa Boto ya Parola, Modulasetilo o tla go itsise ka puo e o e tlhaloganyang ka ga dithulaganyo tsa ditheetso le gore go solofelwa eng mo go wena; mme
- 3.26 fa o kopa, le ka tumelelo ya molatofadiwa, o tla go itsise ka mananeo a tlhabololo a molatofadiwa a a tsenetseng le/gongwe a a tsenetseng go tokafatsa maitsholo a gagwe.

4. TSHWANELO YA TSHIRELETSO

Fa bosenyi bo setse bo begetswe sepodisi –

- 4.1 mme o le paki mme wena gongwe mongwe wa lelapa la gago a tshosediwa gongwe botshelo jwa gago bo le mo kotsing, o tshwanetse gore ka gangwe fela o bege seno kwa sepodising gongwe kwa go motšhotšhisimogolwane kwa kgotlatshekelo mme o dire kopo ya tshireletso ya dipaki, mme mo mabakeng ao, o ka solofela gore -
 - 4.1.1 sepodisi se tla battisisa matshosetsi kgatllhanong le wena;
 - 4.1.2 fa go ka tlhomamisiwa matshosetsi ano, o tla tlhoka go nna le tumelano le Yuniti ya Tshireletso ya Dipaki pele ga o ka tsengwa mo Lenaneong la Tshireletso ya Dipaki;

- 4.1.3 fa o tsengwa mo Lenaneong, o tshwanetse go obamela melao e e thadisitsweng mo tumelanong. Tshedimosetso e e mo tumelanong eno e tla nna sephiri;
- 4.1.4 fa o sa obamele tumelano o itsenya mo kotsing mme o ka tloswa mo Lenaneong la Tshireletso ya Dipaki;
- 4.1.5 go tla dirwa tlamelolo ya tuelo ya ditetlo fa o sa ntse o le mo Lenaneong, jaaka go rebotswe ke Molao le Melawana ya Tshireletso ya Dipaki;
- 4.1.6 o tla tshwanela go naya batlhankedi ba Lenaneo la Tshireletso ya Dipaki dintlha tsotlhe tsa gago tsa ditšhelete, gore go tle go lekanyediwe ditetlo tse di siameng;
- 4.1.7 fa o amogetswe mo Lenaneong, o tla bewa kwa ntlo-pabalelong mme aterese ya gago ga e kitla e newa ope, le e seng balelapa la gago tota;
- 4.1.8 fa o sena go paka, o tla newa kitsiso ya gore o tla tloswa mo Lenaneong la go pake le le amogelesegang; mme
- 4.1.9 o ka ikgolaganya le motlhankedi wa patlisiso kwa seteišeneng sa mapodisi gongwe motšhotšhisimogolwane go bona tshedimosetso e nngwe malebana le Lenaneo la Tshireletso ya Dipaki.
- 4.2 fa o sa batle gore molatofadiwa a itse dintlha tsa gago tsa sebele, o ka ikgolaganya le motlhankedi wa patlisiso le/gongwe motšhotšhisi mme wa kopa gore molatofadiwa a seke a newa tshedimosetso;

- 4.3 motlankedi yo o rweleng maikarabelo o tla netefatsa ka gale gore sengwe le sengwe sa gago se se tshotsweng jaaka bopaki, se tsholwa ka tshwanelo mme se busediwa kwa go wena fela fa se sa tlhole se thokega; mme
- 4.4 fa o le mongongoregi mo kgetsing ya tirisodikgoka ya mo lelapeng, mme motlankedi wa sepodisi a bona e kete go na le kgonagalo ya gore o ka tlhagelwa ke kotsi ka ntlha ya fa molatofadiwa a ka tlola taelo ya tshireletso –
- 4.4.1 o ka tlhagisa pego e e ikanetsweng kwa sepodising o thadisa dintlha tsa go tlola taelo malebana le molatofadiwa; mme
- 4.4.2 motlankedi wa sepodisi o tla tshwara molatofadiwa ka gangwe fela ka ntlha ya go tlola taelo e e rebotsweng ke kgotlatshekelo ka fa tlase ga Karolo ya 7 ya Molao wa Tirisodikgoka ya mo Malapeng, Molao wa 116 wa 1998.

**Fa kgetsi e ya kgotlatshekelo o ka solofela gore:
motšhotšhisi –**

- 4.5 o tla go itsise gore, fa molatofadiwa yo o fa pele ga kgotla a le bogolo jo bo ka fa tlase ga dingwaga di le somerobedi, o ka seke wa nna teng kwa tshokong ntle le fa fela go nna teng ga gago go tlhokega gongwe go letleletswe ke kgotlatshekelo; gongwe fa paki e le bogolo jo bo ka fa tlase ga dingwaga di le 18, o ka seke wa letlelelwa go reetsa bopaki jwa paki eo;
- 4.6 o tla go itsise gore mo mabakeng mangwe kgotlatshekelo e ka iletsa phasalatso ya tshedimosetso epe fela (go akarediwa tshupo ya mongongoregi gongwe paki) e e amanang le tshoko gongwe karolo ya yona e e diragalelang mo sephiring; mme

4.7 fa go le maleba, o tla go itsise gore motho ope fela yo o phasalatsang tshedimosetso epe fela ntle le tetla gongwe yo o senolang tshupo ya paki ntle le tetla, o tla bonwa molato wa tlolomolao mme a ka sekisiwa.

batlamedi ba ditirelo tsa loago ba tla -

4.8 tsaya dikgato go netefatsa gore wena le balelapa la gago ga le mokotsing epe.

badiri ba tlhokomelo ya boitekanelo ba tla -

4.9 begela gongwe go fetisetsa kgetsi epe fela e go belaelwang bosenyi mo go yona kwa sepodising.

Ditirelo tsa Kgopololo

4.10 fa o kopile gore o itsisiwe ka sekwebo sa molatofadiwa, Ditirelo tsa Kgopololo di tla go itsise fa molatofadiwa a ngwegile le fa go na le gore o fetisediwa felo gongwe mmogo le dintlha tsa teng; mme

4.11 mo dikgetsing tsa petelelo le tshotlakako ya thobalano, Boto ya Parole e ka akaretsa ditlamelo tse di rileng mo dipeelong tsa parole ya molatofadiwa fa go lebega go tlhokega go mo thibela go kopana nao o sa batle.

5. TSHWANELO YA THUSO

O ka solofela gore mapodisi a tla go thusa -

5.1 ka go go fetisetsa kwa batlameding ba bangwe ba ditirelo gore o bone kemonokeng e e tlhokegang le kwa setheong sa tsereganyo ya ditlalelo, go naya sekai, thuso ya ntlha ya kalafi;

- 5.2 ka go tthalosa dithulaganyo tsa sepodisi;
- 5.3 ka go go itsise ka ditshwanelo tsa gago;
- 5.4 ka go baya pabalesego ya gago kwa pele;
- 5.5 ka go somarela bopaki;
- 5.6 ka go go gakolola ka thibelo ya bosenyi; le
- 5.7 go emisa tirisodikgoka kwa lefelong la bosenyi.

fa kgetsi e ya kwa kgotlatshekelo o ka solofela gore -

- 5.8 motšhotšhisi o tla tlhagisa kgetsi mo boemong jwa mmuso mme o tla ela tlhoko dikgatlhegelo tsa gago;
- 5.9 o ka buisanela kgetsi le mmueledi yo o mo ithophetseng, bogolo segolo fa o ikaelela go tsenya tleleimi ya go duelelwa ditshenyegelo gongwe dikgobalo tsa mmele gongwe tlhaloganyo;
- 5.10 go tla dirwa tlamelo ya baronodi, mme fa go le maleba, go tla dirwa gore batho ba ba sa itekanelang mo mebeleng ba kgone go fithelela tshedimosetso;
- 5.11 batho ba ba sa itekanelang mo mebeleng ba tla newa tshegetso e e tlokegang, fa e le gona;
- 5.12 dikgetsi tsa ditlolomolao tsa thobalano di tla reediwa kwa dikgotlatshekelo tse di kgethegileng fa di le gona;
- 5.13 motšhotšhisi le mapodisi ba tla go itsise gore, fa o le bogolo jwa dingwaga tse di ka fa tlase ga somerobedi mme o tlhagisa bopaki kwa tshekong

e e ka go bakelang kgatelelo e e sa tlokegeng ya maikutlo gongwe tshotlego nngwe, fa motšhotšhisi a dira kopu, kgotlatshekelo e ka thapa motsereganyi (motho yo o tla tsereganyang) go go kgontsha go tthagisa bopaki ka motsereganyi gongwe ya laela gore o tthagise bopaki ka tiriso ya kgolagano ya closed-circuit television;

- 5.14 fa go thapilwe motsereganyi, motlhankedi yo o tshwereng marapo o tla netefatsa gore dipotso tsotlhe tse di yang kwa go wena di feta ka motsereganyi;
- 5.15 motlhankedi yo o rweleng marapo o tla go itsise gore, ntle le fa kgotlatshekelo e ka laela ka mokgwa mongwe, motsereganyi a ka fetisa bokao jwa kakaretso jwa potso nngwe le nngwe e o e bodiwang;
- 5.16 fa go thapilwe motsereganyi, motlhankedi yo o tshwereng marapo a ka laela gore o tthagise bopaki kwa lefelong lengwe le lengwe le –
- le rulagantsweng go dira gore o ritibale maikutlo;
 - e leng gore o ka seke wa bona le go utlwa motho mongwe le mongwe yo go mmona go ka go sulafatsang; mme
 - kgontsha kgotlatshekelo le motho mongwe le mongwe yo o tlokegang go nna gona kwa dithulaganyong tse di maleba, go go bona le go go utlwa, wena le motsereganyi ka nako ya bopaki – e ka nna ka tlhamalalo gongwe ka didiriswa tsa eleketononiki gongwe tsa mofuta mongwe.
- 5.17 dikgetsi tse di amang batswasetlhabelo ba ba ka nnang mo kotsing, di tla itlhanedisiwa ka moo go ka kgonagalang ka gona; mme
- 5.18 fa e le gore go ya go dirisiwa kgolagano ya closed-circuit television (CCTV) mo dithulaganyong tsa kgotla, motšhotšhisi o tla thalosa gore sediriswa se dira jang gongwe fa go kgonagala, a letle gore wena le batsadi gongwe motlhokomedi wa gago, le bone pontsho ya sediriswa pele ga tshoko.

Fa go kgonagala, batlamedi ba ditirelo tsa loago, ba tla -

- 5.19 tlamela ka tshegetso ya maikutlo le kemonokeng;
- 5.20 go thusa ka go go rebolela ditirelo tsa batlamedi ba ditirelo tsa loago gongwe batlhankedi ba teko; mme
- 5.21 ba tla tlamela ka-
- thuso ya go golagana le balelapa gongwe ditsala
 - thuso fa o na le matshwao a kgatelelo ya maikutlo morago ga tiragalo e e tshosang (post traumatic stress)
 - tlhaloso ya thulaganyo e e tla latelwang
 - thuso malebana le go buisana le Tirelo ya Sepodisi ya Aforika Borwa le motšhotšhisi
 - phetiso go ya kwa ditirelong tsa porofesenale tsa tshegetso ya maikutlo fa go na le manokonoko
 - phitlhelelo ya tshedimose tso le ditirelo, bogolo segolo fa e le gore ditirelo tse di gona di ka atologela kwa 'Kemonokeng ya Kgotlatshekelo', go akare diwa-
 - go go thusa go tlhaloganya thulaganyo ya kgotlatshekelo;
 - go go tlhalosetsa se se tla diragalang kwa kgotlatshekelo fa o bidiwa jaaka paki;
 - go go tlhalosetsa gore ke bomang ba tla bong ba le kwa kgotlatshekelo le gore seabe sa bona ke sefe, gammogo le go go thusa go bona kgotlatshekelo, le
 - go go siamisetsa go thagisa bopaki kwa kgotlatshekelo le go tswelletsa dipuisano tsa patlomaikutlo le motšhotšhisi.

Go tswa kwa batlhankeding ba Ditirelo tsa Kgopololo o ka solofela gore –

- 5.22 fa o kopa, o tla itsisiwe ka dipaakanyo gongwe diphetogo mo dikattholong tsa tlhokomelo ya kgopololo; ditiro tsa Boto ya Parola; gongwe seabe sa gago mo ditheetsong tsa Boto ya Parola; le gore o solofele eng kwa ditheetsong;
- 5.23 fa go tlokega, go tla dirwa tlamelo ya gore go nne le moranoledi kwa ditheetsong tsa Boto ya Parola;
- 5.24 fa o kopa, ba tla tsereganya magareng ga gago le molatofadiwa fa go tlokega; mme
- 5.25 fa o kopa, gongwe fa go tlokega, go naya sekai, fa o le motswasetlhabelo mme o le mo pabalelong, gongwe fa kwa ditheetsong tsa Boto ya Parole, go bonala e kete o tlhoka kemonokeng, o tla fetisediwa kwa batlameding ba ba maleba ba ditirelo tsa tshegetso ya maikutlo gongwe ditirelo tsa kemonokeng.

O ka solofela gore modiri wa tlhokomelo ya boitekanelo o tla netefatsa gore –

- 5.26 fa go le maleba, o rebolelwe setifikeiti sa kalafi ka ntlha ya go lofela sekolo gongwe tiro.

6. TSHWANELO YA GO TLHAPISIWA DIATLA (TUELO)

“Tuelo” e kaya madi a kgotlatshekelo ya bosenyi e go rebolelang fa o nnile le tatlhegelo gongwe ditshenyegelo tsa dithoto (go akarediwa tšhelete) ka ntlha ya

bosenyi gongwe tlogelo e e dirilweng ke motho yo o tshwaretsweng bosenyi joo. Thebolelo ya tuelo e ikaelela go busetsa baamogedi kwa seemong se ba neng ba le kwa go sona pele ga tatlhegelo gongwe tshenyegelo.

Fa kgetsi e ya kwa kgotlatshekelo o ka solofela gore –

- 6.1 fa go le maleba, motšhotšhisi le mapodisi ba tla go itsise gore o ka nna gona kwa kgotlatshekelo ka letlha la katlholo le gore o ka kopa gore motšhotšhisi a kenye kopo ya gore kgotlatshekelo e rebole taelo ya tuelo;
- 6.2 fa go le maleba, kgotlatshekelo e ka beela thoko katlholo ka dipeelo tsa gore molatofadiwa o go duelela tatlhegelo le tshenyegelo ya dithoto ka ntlha ya tlolomolao;
- 6.3 motšhotšhisi o tla go itsise, mme mabalane wa kgotlatshekelo o tla diragatsa thebolo eo;
- 6.4 fa go le maleba, mabalane wa kgotlatshekelo gongwe motšhotšhisi o tla go itsise gore fa go tserwe tšhelete ya motshwarwa mo go ena fa a tshwarwa, kgotlatshekelo e ka laela gore o duelwe ka tšhelete eo ka gangwe fela;
- 6.5 motšhotšhisi o tla go itsise gore fa o sa rebolelwa taelo ya tuelo kwa tshekong ya bosenyi, o ka tlhatlhela kgetsi ya selegae kगतलhanong le molatofadiwa;
- 6.6 motšhotšhisi gongwe motlhankedi yo o tshwereng marapo (go tewa, magiseterata gongwe moatlhodi) o tla go itsise gore thebolo e e dirilweng ke kgotlatshekelo e na le boleng jwa katlholo ya selegae mme o ka diragatsa taelo eo;
- 6.7 motlhankedi yo o tshwereng marapo o tla go itsise gore, fa o diretswe thebolo, o na le malatsi a le somamarataro (60) a go gana thebolo eo ka

lekwalo, mme fa o ka dira jalo, o tshwanetse go busetsa tšhelete epe fela e o setseng o e duetswe kwa go morejisetara gongwe mabalane wa ya kgotlatshekelo;

- 6.8 motlhankedi yo o tshwereng marapo o tla go itsise gore fa o ka retelwa ke go gana thebolelo mo sebakeng sa malatsi a le somamarataro (60), o ka seke wa kgona go tlhatlhela kgetsi ya selegae kgatlhanong le molatofadiwa; mme
- 6.9 fa o dira kopo ya kgotlatshekelo ya gore o duelelwe ditshenyegelo tsa kalafi malebana le dikgobalo dipe fela tsa mmele tse o di boneng ka ntlha ya bosenyi, modiri wa tlhokomelo ya boitekanelo yo o go tlhatlhobileng o tla tshegetsisa kopo ya gago ka go tthagisa bopaki kwa kgotlatshekelo le go tlamela kgotlatshekelo ka tshedimosetso e e maleba, go akarediwa dipegelo tsa kalafi.

7. TSHWANELO YA PUSETSO

“Pusetso” e kaya dikgetsi tse mo go tsona, kgotlatshekelo e laelang molatofadiwa go go busetsa thoto gongwe dithoto tse di tserweng mo go wena e se ka fa molaong gongwe tse di sentsweng e seng ka fa molaong, gore go busediwe seemo se o neng o le mo go sona pele ga go dirwa molato.

Fa kgetsi e ya kwa kgotlatshekelo o ka solofela gore motšhotšhisi o tla –

- 7.1 go itsise gore, fa go le maleba, o ka kopa molatofadiwa go dira pusetso e e amogelesegang go wena, balelapa la gago gongwe baikaeji ka wena;
- 7.2 go itsise gore pusetso eo e tla akaretsa go busediwa thoto gongwe dithoto gongwe paakanyo ya thoto gongwe dithoto tse di sentsweng; mme
- 7.3 go itsise gore kopo ya gago malebana le seno e ka diragadiwa ke kgotlatshekelo le gore mo mabakeng a a maleba, o tla letlelelwa go tthagisa kopo eo kwa kgotlatshekelo.

DITSELA TSA GO NGONGOREGA

Mafapha otlhe, ditheo le ditlamo tsa boemedi tse di nang le seabe mo kgetsing di ikaeletse go tlamela ka tirelo ya maemo a a kwa godimo, fela ka dinako dingwe go diragala diphoso. Fa go nna jalo, mafapha, ditheo le ditlamo tsa boemedi di rata go itse gore go diragetse eng. Karolo eno ya lekwalo e go bolelela se o ka se dirang fa o sa kgotsofalela-

- a. ka moo o tshotsweng ka teng;
- b. tshedimosetso e o e amogetseng; gongwe
- c. ditshwetso tse di tserweng.

Tirelo ya Sepodisi sa Aforika Borwa:

- 1 O ka tsenya ngongorego malebana le motlankedi wa sepodisi, pholesi ya tirelo ya sepodisi, tiro gongwe thulaganyo, ka go kwalela Mokomišinara wa seteišene sa mapodisi se se amegang.
- 2 Fa ngongorego ya gago e le malebana le thoto e e latlhegileng gongwe e senyegetse mo diatleng tsa sepodisi, o ka nna le tshiamelo ya tuelo. Lebisa dipotsiso tsotlhe go Mokomišinara wa Seteišene; gongwe, fa o sa kgotsofala, o ka latela Mokomišinara wa Kgaolo wa seteišene sa mapodisi se se amegang ka dintlha tsa tleleimi ya gago. Fa o sa ntse o sa kgotsofalele ka moo ngongorego ya gago e rarabolotsweng ka gona, o ka latela Kantororo ya Mosireletsi wa Setšhaba.
- 3 Fa o sa ntse o sa kgotsofalele ka moo ngongorego ya gago e rarabolotsweng ka gona, o ka latela Bokaedi jo bo Ikemetseng jwa Dingongorego, fela o lemoge ka kopo gore kantororo eno e ka latelwa fela ka dingongorego tse di amanang le maitsholo a bosenyi gongwe maitsholomabe kgatlhanong le ditokololo tsa Tirelo ya Sepodisi sa Metro le ditokololo tsa Tirelo ya Sepodisi sa Aforika Borwa, ba ba reteletsweng ke go dira tiro ya bona.

Batšhotšhisi:

- 4 Kgotlatshekelo e e neng e tshwere kgetsi e ka rarabolola bontsi jwa dingongorego. Fa o na le ngongorego, o ka kwalela gongwe wa dira peelano le Motšhotšhisimogolwane wa Setšhaba kwa kgotlatshekelo e e neng e tshwere kgetsi. Le gale fa Kantororo ya Motšhotšhisi wa selegae e sa tsibogele ngongorego ya gago ka tsela e e go kgotsofatsang, o ka ngongorega kwa Motšhotšhisimogolong wa karolo eo. Fa o sa ntse o sa kgotsofalele ka moo ngongorego ya gago e rarabolotsweng ka gona, o ka ngongorega kwa Mokaeding wa Botšhotšhisi jwa Setšhaba mo karolong

eo. O tla dira tshekatsheko e e ikemetseng. Fa o sa ntse o sa kgotsofalele ka moo ngongorego ya gago e rarabolotsweng ka gona, o ka latela Mokaedi wa Bosetšhaba wa Botšhotšhisi jwa Setšhaba.

- 5 Fa o sa ntse o sa kgotsofalele ka moo ngongorego ya gago e rarabolotsweng ka gona, o ka latela Kantoro ya Mosireletsi wa Setšhaba. Tsweetswee, lemoga gore Kantoro eno e ka latelwa fela ka dingongorego tse di malebana le dikgato tsa tsamaiso. Go ya ka molao, Kantoro ya Mosireletsi wa Setšhaba e ka seke ya batlisisa diitshwetso tsa kgotlatshekelo.

Dikgotlatshekelo:

- 6 Fa ngongorego ya gago e amana le maitsholo a motlhankedi yo o tshwereng marapo, o ka kwalela gongwe wa dira peelano go bona Tlhogo ya Bosiamisi ya kgaolo. O ka bona aterese le dintlha tsa megala go tswa kwa kgotlatshekelong ya magisterata wa selegae.
- 7 Fa o sa kgotsofalela tsibogo ya Tlhogo ya Kgaolo, o ka kwalela gongwe wa dira peelano le Tlhogo ya Setlhophya ya Bosiamisi ya kgaolo e e rileng.
- 8 Fa ngongorego ya gago e ama kgotlatshekelo ya kgaolo, o ka kwalela gongwe wa dira peelano go bona Moporesidente wa Kgotlatshekelo ya Kgaolo ya lefelo leo. O ka bona aterese le dintlha tsa megala go tswa kwa kgotlatshekelong ya magiseterata wa selegae.
- 9 Fa ngongorego ya gago e ama Moatlhodi wa kgotlatshekelokgolo, o ka kwalela gongwe wa dira peelano le Moporesidente wa Moatlhodi wa Karolo e e amegang. O ka bona aterese le dintlha tsa megala go tswa kwa kgotlatshekelong ya magiseterata wa selegae gongwe kgotlatshekelokgolo.

- 10 Fa o sa kgotsofalela tsibogo, o ka kwalela Khomišene ya Bomagiseterata fa ngongorego ya gago e ama kgotlatshekelo ya magiseterata gongwe Khomišene ya Ditirelo tsa Boatlhodi fa ngongorego e amana le kgotlatshekelokgolo. Fa o sa ntse o sa kgotsofalele tharabololo ya ngongorego ya gago, o ka latela Kantoro ya Mosireletsi wa Setšhaba.
- 11 Fa ngongorego ya gago e ama badiri ba kgotlatshekelo, go naya sekai, bo mabalane gongwe baranoledi, o ka kwalela gongwe wa dira peelano ya go bona motsamaisi wa kgotlatshekelo. Fa o sa kgotsofalele tsibogo ya motsamaisi wa kgotlatshekelo, o ka kwalela mokaedi motsamaisi wa ditirelo tsa kgotlatshekelo gongwe mokaedi kakaretso.

Batlamedi ba ditirelo tsa loago:

- 12 Fa ngongorego ya gago e ama motlhankedi wa Lefapha la Tlhabololo ya Loago, o ka kwalela tlhogo ya kantoro e e amegang. Fa o sa kgotsofalele tsibogo, o ka ikgolaganya le tlhogo ya Kantoro ya Kgaolo gongwe ya Porofense, gammogo le Kantoro ya Bosetšhaba.
- 13 Fa o sa ntse o sa kgotsofalele tsibogo e o e boneng go tswa kwa motlhankeding wa puso, o ntse o ka ikgolaganya le Kgotla ya Diporofesene tsa Tirelo Loago gongwe Kantoro ya Mosireletsi wa Setšhaba.

Badiri ba tlhokomelo ya boitekanelo:

- 14 Fa o sa kgotsofalela tirelo ya modiri wa tlhokomelo ya boitekanelo mo setheong sa setšhaba sa boitekanelo, o tshwanetse gore pele o ngongorege mo mothong yo o neng a go thusa. Fela fa o sa kgotsofalele tharabololo ya

ngongorego ya gago, o ka fetisetsa ngongorego ya gago kwa tlhogong gongwe motsamaising wa setheo sa setšhaba sa boitekanelo kwa o tlhatlhabilweng gongwe o alafetswe gona.

- 15 Fa o sa bone tsibogo epe gongwe o sa kgotsofalela ka moo tlhogo gongwe motsamaisi wa setheo sa setšhaba sa boitekanelo e tsibogetseng ngongorego ya gago ka gona, o ka fetisetsa ngongorego ya gago kwa Lefapheng le le maleba la Porofense la Boitekanelo. Fa o sa kgotsofalele ka moo Lefapha la Porofense la Boitekanelo le tsibogetseng ngongorego ya gago ka gona, o ka kopa boto gongwe lekgotla le le maleba la porofesenale, go tshwana le Lekgotla la Diporofesene tsa Boitekanelo la Aforika Borwa, go batlisisia morero oo.

Batlhankedi go tswa kwa Ditirelong tsa Thuto:

- 16 Fa ngongorego ya gago e ama morutisi gongwe modiri mongwe wa sekolo se se rileng gongwe setheo sa thuto, o ka ikgolaganya le mogokgo wa sekolo gongwe setheo seo sa thuto. Fa ngongorego e ama mogokgo, o ka ikgolaganya le Motsamaisi wa Thuto wa Setereke gongwe Kgaolo.
- 17 Fa o sa kgotsofalela ka moo ngongorego ya gago e tsibogetsweng ka gona, o ka ikgolaganya le Tlhogo ya Lefapha la Thuto mo porofenseng eo.
- 18 Fa o sa ntse o sa kgotsofalela ka moo ngongorego ya gago e tsibogetsweng ka gona, o ka latela Mokhuduthamaga wa Thuto gongwe Lefapha la Bosetšhaba la Thuto.

Batlhankedi ba Ditirelo tsa Kgopololo:

- 19 Fa ngongorego ya gago e ama motlhankedi wa kgopololo, o ka kwala

ngongorego ya gago mme wa e lebisa go Mokomišinara wa Bosetšhaba wa Ditirelo tsa Kgopololo gongwe Moatlhodi wa Motlathlobi. Fela fa a amogela ngongorego ya gago e e kwadilweng, Mokomišinara o tla e fetisetša kwa motlhankeding yo o maleba go samagana nayo.

Ditsela tse Dingwe tsa go Ngongorega: -

20 Fa o sa ntse o sa kgotsofalela ka moo ngongorego ya gago e rarabolotsweng ka gona ke maphata a a nang le seabe gongwe batlamedi ba ditirelo mo thulaganyong ya bosiamisi jwa bosenyi, o ka bona thuso malebana le ditiro tse di tlamelwang kwa ditheong di tshwana le:

- a. Kantoro ya Mosireletsi wa Setšhaba
- b. Khomišene ya Ditshwanelo tsa Botho ya Aforika Borwa
- c. Bokaedi jo bo Ikemetseng jwa Dingongorego
- d. Khomišene ya Tekatekano ya Bong
- e. Lekgotla la Diporofešene tsa Boitekanelo la Aforika Borwa
- f. Mmuedi yo o mo itlhophelang ka ditshenyegelo tsa gago

TSHEDIMOSSETSO E NNGWE

Fa o tlhoka tshedimose tso ka ntlha epe fela e e mo lekwalong leno, o ka ikgolaganya le Bokaedi jwa merero ya Bong jwa Lefapha la Bosiamisi le Tlhabololo ya Molaotheo kwa dinomorong tse di latelang:

Mogala: (012) 315 1670
Fekese: (012) 315 1960
Poso ya E: VictimCharter@justice.gov.za

Lekwalo la Maemo a a Amogelesegang a Batswasetlhabelo ba Bosenyi le kwadilwe ke Bokaedi jwa Bong jwa Lefapha la Bosiamisi le Tlhabololo ya Molaotheo, ka tirisano mmogo le Mafapha a Tlhabololo ya Loago, Ditirelo tsa Kgopololo, Thuto le Boitekanelo, gammogo le Bothati jwa Botšhotšhisi jwa Setšhaba jwa Aforika Borwa, Tirelo ya Sepodisi ya Aforika Borwa, Khomišene ya Tlhabololo ya Molao ya Aforika Borwa, Khomišene ya Ditshwanelo tsa Botho ya Aforika Borwa, Kantoro ya Mosireletsi wa Setšhaba, Bokaedi jo bo Ikemetseng jwa Dingongorego, ditokololo tsa Dikhomišene tsa Ditirelo tsa Bomagiseterata le Baatlhodi le ditokololo tsa Sepodisi sa Tshwane Metro.

Lefapha la Bosiamisi le Tlhabololo ya Molaotheo le leboga go menagane ka tshwaelo e e dirilweng ke mekgatlho e e farologaneng e e seng ya puso fa go kwalwa lekwalo leno.

- **Mokaedi Kakaretso
Lefapha la Bosiamisi le
Tihabololo ya Molaotheo**

Private Bag X 81

PRETORIA

0001

Mogala :

(012) 315 1111

Fekese:

(012) 326 0991

Setsha sa Inthanete:

<http://www.doj.gov.za>

- **Mokaedi Kakaretso
Lefapha la Tihabololo ya
Loago**

Private Bag X 901

PRETORIA

0001

Mogala:

(012) 312 7601

Fekese:

(012) 312 7782

Setsha sa Inthanete:

<http://www.welfare.gov.za>

- **Mokaedi Kakaretso
Lefapha la Thuto**

Private Bag X 895

PRETORIA

0001

Mogala:

(012) 312 5911

Fekese:

(012) 321 6770

Setsha sa Inthanete:

<http://education.pwv.gov.za>

- **Mokomišinara
Lefapha la Ditirelo tsa
Kgopololo**

Private Bag X 136

PRETORIA

0001

Mogala:

(012) 307 2000

Fekese:

(012) 325 8080

Setsha sa Inthanete:

<http://www.dcs.gov.za>

- **Mokomišinara wa Bosetšhaba
Tirelo ya Sepodisi ya Aforika Borwa**

Private Bag X 94

PRETORIA

0001

Mogala:

(012) 339 1000

Fekese:

(012) 339 1530

Setsha sa Inthanete:

<http://www.saps.org.za>

- **Bothati jwa Botšhotšhisi jwa Setšhaba**

Private Bag X 752

Silverton

PRETORIA

0001

Mogala:

(012) 845 6000

Fekese:

(012) 845 7311

Setsha sa Inthanete:

<http://www.npa.gov.za>

- **Mokwaledi Khomišene ya Bomagiseterata**

PO Box 9096

PRETORIA

0001

Mogala:

(012) 325 3951

Fekese:

(012) 325 3957

- **Mokaedi Kakaretso Lefapha la Boitekanelo**

Private Bag X 828

PRETORIA

0001

Mogala:

(012) 312 0000

Fekese:

(012) 325 5706

Setsha sa Inthanete:

<http://www.doh.gov.za>

- **Mokaedi wa Bosetšhaba wa Lenaneo la Tshireletso ya Dipaki**

Bothati jwa Botšhotšhisi jwa
Setšhaba
Private Bag X 655
PTA
0001
Mogala:
(012) 315 1732/33
Fekese:
(012) 323 5434
Setsha sa Inthanete:
www.npa.gov.za

- **Kantoro ya Mosireletsi wa Setšhaba**

Private Bag X 677
PRETORIA
0001
Mogala:
(012) 322 2916
Fekese:
(012) 322 5093
Setsha sa Inthanete:
<http://www.polity.org.za/govt/pubprot>

- **Babueledi ba Ditshwanelo tsa Botho**

Bokaedi jwa Bosetšhaba
Democracy Centre
357 Visagie Street, cnr Prinsloo
Street
PRETORIA
0002
Mogala:
(012) 320 2943/8
Fekese:
(012) 320 2949
Setsha sa Inthanete:
<http://www.lhr.org.za>

- **Lekgotla la Diporofesene tsa Tirelo Loago**

Morejisetara
Private Bag X 2
Hatfield
0028
Mogala:
(012) 342 5437
Fekese:
(012) 342 3025

- **Bokaedi jo bo Ikemetseng
jwa Dingongorego**

Private Bag X 941

PRETORIA

0001

Mogala:

(012) 320 0431

Fekese:

(012) 320 3116

Setsha sa Inthanete:

<http://www.icd.gov.za>

- **Khomišene ya
Ditshwanelo tsa Botho ya
Aforika Borwa**

Private Bag X 2700

HOUGHTON

2047

Mogala:

(011) 484 8300

Fekese:

(011) 484 1360

Setsha sa Inthanete:

<http://www.sahrc.org.za>

- **Mokgatlho wa Bosetšhaba
wa Babueledi ba
Temokerasi (NADEL)**

PO Box 15803

Vlaeberg

CAPE TOWN

8018

Mogala:

(021) 421 0577

Fekese:

(021) 421 0633

Setsha sa Inthanete:

[http://sunsite.wits.ac.za/
nadelproject/](http://sunsite.wits.ac.za/nadelproject/)

- **Khomišene ya Tekatekano
ya Bong**

PO Box 32175

BRAAMFONTEIN

2017

Mogala:

(011) 403 7182

Fekese:

(011) 403 7188

Setsha sa Inthanete:

<http://www.cg.e.org.za>

• **Lekgotla la Diporofesene
tsa Boitekanelo la Aforika
Borwa**

PO Box 205

PRETORIA

0001

Mogala:

(012) 338 9300/01

Fekese:

(012) 328 5120

• **Khomišene ya Tirelo ya
Baatlhodi**

Mokwaledi

PO Box x 258

BLOEMFONTEIN

9300

Mogala:

(051) 447 2769

Fekese:

(051) 447 0836

Private Bag X81
Pretoria, 0001
329 Pretorius Street, Momentum Building
Pretoria, 0002

the doj & cd

Department:
Justice and Constitutional Development
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA